

נודה לקוננו, נצפה שיגאלנו עולמים, ישלח משיחו: יחס על-דל וגו' ונפשות אביונים יושיע [תהלים עב, יג], כ"ה בתמוז תשפ"ה ~א~

בין המיצרים: גלינו מקרבנו לצור-עולם. זמנית: איכה ישבה ביד העיר רבתי עם היתה קאלמנה

ש ש ש ש ש ש ש

איכה ישבה ביד העיר רבתי עם היתה קאלמנה רבתי בגוים שרתי במדינות היתה למס (איכה א, א). א"ר יהודה: לברכה: קאלמנה, ולא אלמנה ממש [תמו ימי חבריתם: וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל (קדושין ב,א)] אלא כאשה שהלה בעלה למדינת הים, ודעתו לחזור עליה (תענית כ, א).

ש ש על מה נבכה? מה פותרת אבילותנו, על חרבות מקדשינו, ועל דחיתנו משלחנו האלקי הנצחי ש ש

הבכי בחרבן אינו על נפילת עטרת ראשנו, ככל אלמנה. ראשנו חי וקים לעד! להיפך, על ריחוק מקרבנו שזכינו להיות מקדשו שוכן בינותינו, חיים חיי רוממות, מסבים בשלחן מלך מלכי המלכים, לשפלים רדופים, עבדי עבדים למאויים חלולים: תחת אשר לא-עבדת את-ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מלב כל: ועבדת את-איג'ך אשר ישלחנו ה' בך ברעב ובצמא ובעינים ובחוסר כל ונתן על ברזל על-צואריך עד השמידו אתך (דברים כח, מז-מח), נרמסים במגפי השפלים: גוי עז פנים אשר לא-ישא פנים לזלזל ונער לא יחן (שם נ).

ש ש אדם, למה נועדו פניו ביצירתו. מהיכן נסוג? מקרבה, שלא תובן לרחוקים מההווה האלקית הנצחית ש ש

אדם וזוגתו: ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה-זאת (בראשית ב, כג), ומכאן: ג'ה ספר תולדת אדם ביום ברא אלקים אדם בדמות אלקים עשה אתו: זכר ונקבה בראם ויברך אתם ויקרא את-שם אדם ביום הבראם (שם ה, א-ב). לא בראם כחפץ, אחד מני רבים, כיצור מביט בתוצר מפעליו, כנשיא מביט בנתיניו. בראו כשותף ליצירה. כך ראו אותו סובביו. בסדק זה חדר נחש ערמומי לקריסת מוראם, נקב משלוחם בהשואת נוצר ליוצר, בהחמיו: כי ידע אלקים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלקים ידעי טוב ורע (שם ג, ב), לאמר: אינכם כשאר יצורי עולם. אינכם רחוקים מדי להיות כמותו: אמר הנחש אל האשה: התדעי מפני מה הזהירכם הקב"ה שלא תאכלו מעץ הדעת? שכן כל אומן שונא בני אומנותו. מן האילן הזה אכל וברא את העולם, ואתם אם תאכלו ממנו: והייתם כאלקים, שתוכלו לבראת העולם כמותו (מדרש אגדה). על מרומיו אדם ומשה, אמר: מה-אנוש כי-תזכרנו וכן-אדם כי תפקדנו [בעליתו למרום לבקש תורת חמדתו, מחה במלאכים לסרובם: תשאוהו אליכם? הריהו מרומם מכם, נאמן הוא בכל ביתי במרום (ע"פ שבת כח, א)]: ויתחסרהו מעט מאלקים וכבוד והדר תעטרהו (תהלים ח, ה-ו). נבחרו לנצרי הבראיה שעבורם בראתי את עולמי: לפיכך כל אדם ואדם חייב לומר: בשבילי נברא העולם (סנהדרין לו, א). כי באמת עבדו נברא עולם. נסה לומר למי מיצורי על עלת חיו, אתגרו: שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חיו. והנה מה שהורנו חז"ל הוא שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו (מסלת ישירם א), היבין הוא דבורי אליו? בעלי חיים, ואליהם אצרך רוב ככל [!] יושבי תבל ארצך. לא יבינו כלום, מלבד אינסטינקטים לקיומם, "כתרגולים בבני אדם":

עולם החי, הנחש הערום, וכל דמויי-אדם, אין להם יד ורגל במושגים נעלים. ידמו לתרגול האחוז ביד מבקש פדיונו בערב יוכ"פ. יביטו זה בזה ויבקש: זה התרגול ילך לשחיטה ואני אכנס לחיים, אנא, גזור עלי חיים! חלצני ממוקשי מותי משקשלת במלחמתי.

התרגול יביט בסדור: בני אדם, יושבי חשך וצלמנות אסירי עני וברזל [תהלים קז, י]. תרגול, סמל החרות והחופש. מי יעכבו למלא תאותו. [לפיכך משלוהו אדם משולל רסן: תנו רבנן: בעל קרי שנתנו עליו תשעה קבין מים: טהור וכו', שלא יהו תלמידי חכמים מצויים אצל נשותיהם כתרגולים (ברכות כב, א)]. מה לי ולישיבה בחושך, בצלמות. וכי אסיר הנני, עוני יעסיקני, הברזל יחסמני? עצמאי בהשגת מזונותי, לא זקוק לסיוע. מנקר באשפתות, מזונותי מצויים בכל מקום. וכי יש לי לדאוג על צרכי? חופשי אני לקפץ לגג, לקרקר, לצלול מטה כרצוני, וחוזר חלילה, שוב טיפוס ונחיתה באמצעות קנפי שהעניק בבריאתי. מה פשר קליאתי, איום על חיי, ולשם מה יזיל דמעות? נטול דעה הוא: "כתרגולים בבני אדם". כתרגול המביט בפסוקי בני אדם בסדור. לא יבין, לא הן ולא פירושיהן. ומאידך, האדם האוחז בתרגול, אחוז שרעפי פחד. חש איומים לקיומו. מלחמה עקובה, ינסה לאזן חשבונו, הגם שמאבקו חזק מלנצח בו תמיד: כבר למדנו משיח צדקנו, כגיבור הנאבק מנעוריו על חייו, רודף משאת חיו ולא ישית לבו ליאוש: לב טהור ברא-לי אלקים ורוח לזון חדש בקרבי: השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני [תהלים נא, יד-טז]. שבע דוד מלחמות יותר מכל אחר. כמיהתו לקדש חייו לכבוד יוצרו. ידע צווי יוצרנו להחליף חושים במלחמות קיום חומריות, ובודאי: רוחניות. כל מלחמה עשויה לגבות חללים. יש נפילות. אינן ראייה נחרצת לכשל עמידה בנסינות, או להוכחת אי-לגיטימיות מלחמה זו. דוד שלח לשרי צבאו מסר ראשוני זה: ויאמר דוד אל-המלאך לה-תאמר אל-יואב: אל-ירע בעיניך את-הדבר הזה כי-זהה וקזה תאכל הקרב. החזק מלחמתך אל-העיר והרסה ומזקהו [מלכים ב,יא, כח]. נטע מלחמת היצר בקרבנו, להשגת נצחון נכסף, ובהסקת מסקנה נכונה מול הצר המשטין בנו להפילנו. נתנה לו היכלת להפיל

נודה לקוננו, נצפה שיגאלנו עולמים, ישלח משיחו: יחס על-דל וגו' ונפשות אביונים יושיע [תהלים עב, יג], כ"ה בתמוז תשפ"ה ~ב~

חללים בשולי המלחמות להטעותנו, למען גבור בנו תחושות יאוש, להפיל רוחנו. יפסול נסיון לפרוץ דרך, יבקשנו להשיט לחי שניה **להכיר בכשלונו**. בלאו הכי נדרש מאיתנו מעמד איתן להצליח דרכנו, לנווטנו בינות למהמורות, לשקיעה בבזך. עשייתנו: **כתרגולים** בבני אדם, **רק להכפיל שכרנו**. ולואי והבריות, מיליארדי יצורים דמויי אדם, מהלכים בקומה זקופה, היו מבינים ומפנימים את אשר אומר אני להם. חבל שאין להם נגיעה בזה. **האם לא נגדיר את האדם השלם כשותף בכיר למלך המלכים, הקב"ה, יוצר עולם?!**

ומדרגה זו, תחת מגף בולדוזר, התנועע ממעלת יצירתו כמטטלת, בינות מאויים חלולים, קרבות ויתור וריחוק לסרוגין עד חרבן ביתו, אף אז **חסדו** גבר עלינו: **מזמור לאסוף אלללים באו גוים בנחלתך [טמא את היכל קדשך שמו את ירושלם לעינים] (תהלים עט, א) לא הוה קרא צריך למימר אלא בכי לאסף, נהי לאסף, קינה לאסף, ומה אומר: מזמור לאסף, אלא משל למלך שעשה בית חפה לבנו וסידה וכירה וצירה, ויצא בנו לתרבות רעה. מיד עלה המלך לחפה וקרע את היללות ושב את הקנים, ונטל פדגוג [פסיכולוג] שלו איבוב של קנים והיה מזמר. אמרו לו: המלך הפך חפתו של בנו ואת יושב ומזמר? א"ל: מזמר אני שהפך חפתו של בנו ולא שפך חמתו על בנו. כך אמרו לאסף: הקב"ה הקריב היכל ומקדש, ואתה יושב ומזמר? א"ל: מזמר אני ששפך הקב"ה חמתו על העצים ועל האבנים ולא שפך חמתו על ישראל, הה"ד: [פלה ה' את חמתו שפך חרון אפון] ויצת אש בציון [ולא בבני ציון] ותאכל יסדתיך [איכה ד, יא] (ילק"ש תורה רמד). [ותמהני על הנ"ל: הן בהמשך הפרק יקונן על הרג המוני מזעזע, צער ויסורים, נטולי קבורה: נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידך לחיות ארץ: שפלו דמם נמים סביבות ירושלם ואין קובר: היינו חרפה לשכנינו לעג קלס לסביבותינו: עדמה ה' תאנף לנצח תבער כמו אש קנאתך: שפך חמתך אליהם וגו': כי אכל את יעקב ואת נהו השמן].**

~ ~ דרך חיי אנוש, מסלול חיים לכל יציר נוצר: לידת אשה, צאצאית לחוה, אם כל חי ~ ~

מזל טוב! הוכרזה לידת פעוטה. גידולה הוריה, מינקותה לנערותה, חנכוה לתכליתה, אם בישראל. זווגה הופך עולם למצוא צלעו האבודה. ומשמצאה, נעשתה עוזרתו, להפריחו, לשגשגו לתקונו. **ידעו כי החגיגה תסתיים באיזשהו יום: תנו רבנן: שכעה דברים מכוסים מבני אדם: יום המיתה**, [יום הנחמה, ועומק הדין, ואין אדם יודע מה בלבו של חברו, ואין אדם יודע כמה משתפר, ומלכות בית דוד מתי תחזור, ומלכות חייבת מתי תכלה] (פסחים נד, ב). ולעת פקודה [יום נפקדות; יום קיום מצוות: כיעצר אתה ואל יעצר תשוב (בראשית ג, ט)] ישובו לעצמאות, לפרדה, מוחלטת עד חויית זווג שני, אם מעט שנים ואם רב. ברצותו מאריך וברצותו מקצר. זווג ראשון אינו חולט אותם מלכנסו לזוג שני על ההלכות הנובעות. בלו תבכה בלילה ודמעתה על לחיה אין-לה מנחם מפלאהביה, לא ישלימו חסרונם. **עד שתחלץ מאבלותה, תבקש חסות שניה**.

ובגרופיה, תוכל לפנות לבית שני. אך **תדע שתאבד אפשרות לשוב לבעל הראשון אשר גרשה: שלא יחזיר גרושתו משנשאת: שנמנענו מלהחזיר האשה אחר שגרשונה ונשאת לאחר וכו'.** ורמב"ן ז"ל ימנה בזה הפתוב שני לאוין. האחד: **שלא להחזיר הגרושה אחר שנשאת** [לבגידה נטולת כפרה ייחשב], והאחד: **שלא יבוא הבעל על אשתו אחר שזנתה בעודה תחתיו** (לאוין לדעת הרמב"ן ט"ו) (החינוך, תקפ). ~ ~

~ ~ עוצמת ברית אלקים ואדם, עם אברהם אוהבו ולזרעו לעולם, מעל כל מקביל לו בבריאה ~ ~

הנביא יעורר פליאת קשר יחודי בין הקב"ה לבניו. אף משחטאו נותרו קרוביו. מחוץ למקובל בנתק בזוג שהגיעו לגרושין. אלו המחליטים על כריתה, על גט, ברוב המקרים מלאי כעס ורוגז על הזולת. יוצאים להתפכחות, ובמקרים בודדים יבקשו להחזיר את קינם לכשהיה בעבר, תתעב התורה השבתה אם כבר נשאה לאחר. **איבדה יכולתה לשוב לבעלה הראשון. טומאה, כלשון התורה**.

~ ~ ~ ~ ~ ~ ~ ~

ראה אהבתו, אף לבוגדים בצור מחצבתם, בגדו בריבונות מפרנסם: א"ר יוחנן: **גדולה תשובה שדוחה את לא תעשה שבתורה, שנאמר: לאמר הן ישלח איש את-אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש-אחר הישוב אליה עוד הלא חנוף תחנף הארץ הקיא ואת זנית רעים רבים** [ולמרות זאת יבקשם: ושוב אלי נאם-ה' (ירמ' ג, א) (יומא פ, ב)]. אף בבוססם בבזך, אחר נפילתם לתחתיות, פאלמנה, ימתין לשובם!

הנביא יאריך בפרדת החבילה ע"י גט כריתות. כאלו שיבקשו לשקם ביתם, מחוייבים הם למגבלות השבת הגלגל: [כיעקב איש אשה ובעלה והיא אסילא תמצא-תן בעיניו כיעמצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתת ונתן בידה ושלחה מביתו: ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש-אחר וגו':] **לא-יוכל בעלה הראשון אשר-שלחה לשוב לקחתה להיות לו לאשה אחרי אשר הטמאה כיתועבה הוא לפני ה' ולא תחטיא את-הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך נחלה (דברים נד, ד).** תועבה היא, נצרך נתוקם מכאן ולעולם. [ונמובן, לא שייך על אלמנה: וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל (קדושין ב, א)].

ברית שותפות אברהם אבינו בבריאה: אחר הדברים האלה היה דבר-ה' אל-אברהם במחזה לאמר אל-תירא אברהם אנכי מגן לך שכן הרבה מאד וגו': ויאלץ אתו החוצה ויאמר הבט-נא השמימה וספר הכוכבים אם-תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך

~ ~ למה לנצח תשפחנו תעצבנו לארץ זמים: השיבנו ה' אליך ונשובה חדש זמינו כקדם (איכה ה, ל-ל) ~ ~

נודה לקוננו, נצפה שיגאלנו עולמים, ישלח משיחו: יחם על-דל וגו' ונפשות אביונים יושיע [תהלים עב, יג], כ"ה בתמוז תשפ"ה ~ג~

וגו': ויאמר אליו אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים לתת לך את-הארץ הזאת לרשתה וגו': ויאמר לאבכם ידע תדע כי-גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדים וענו אתם ארבע מאות שנה וגו': ודור רביעי ישובו הנה וג [בכל תנאי ובכל רמה רוחנית. אף בנסלותם]: ביום ההוא כרת ה' את-אברם ברית לאמר לזרעך נתתי את-הארץ הזאת מנהר מצרים עד-הנהר הגדל נהר-פרת (בראשית טו, א-ח). הנעלה בדעתנו שבכל אותם מאות שנים, מברית בין הבתרים (2023) עד קיום הבטחת הארץ בכבושה ע"י יהושע (2488), 465 שנה, טלטלות לרבואות בניו, רדיות ושעבוד! כבר במצרים ירדו עד דיוטא תחתונה למ"ט שערי טומאה. האין לו עילת חרטה מבריתו?! ומה עם קריאות כפירה ונאצה, כבר בחנייתם על סף ים סוף? זעקותיהם במרה, המרתו בניאופם בעגל, המרגלים, קרח ועדתו, מתאוננים, ומנין בגידתם: אלה הדברים אשר דבר משה אל-כל-ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין-פארן ובין-תפל ולבן וחסרת ודי זקב (דברים א, א). התרעותיו בעתיד: כי-תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ והשחתם ועשיתם פסל תמונת לל ועשיתם הרע בעיני ה'-אלקיך להקעיסו: העידתי בכם היום את-השמים ואת-הארץ כי-אבד תאבדון מהר מעל הארץ אשר אתם עברים את-הירדן שמה לרשתה לא-תאריכו ימים עליה כי השמד תשמדון: והפיץ ה' אתכם בעמים ונשאתם מתי מספר בגוים אשר ינהג ה' אתכם שמה ועבדתם-שם אלהים מעשה ידי אדם עץ ואבן אשר לא-יראון ולא ישמעון ולא יאכלון ולא ירחון (דברים ד, כה-כח). בכאלו תלונות גם הצדיק והמתחסד הגדול היה נוטש חלום נשואיו ופורש מאשת נעוריו! אף התורה תחייבו לגרש מנאפת זו ממפתן ביתו, כלי!

ש ש שונה הוא הקשר עם יוצרנו, מקשרי אישות. בסיס שונה לחלוטין. מעל כל מקביל לו בבריאה ש ש

זכר ונקבה ברא אתם (בראשית א, כז): תכליתו בעולמו: שלם רק עם זוגו: מעת יצירתו: על-כן יעזב-איש את-אביו ואת-אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד (בראשית ב, לג). זוג, טפל מליפוף יוצרו: ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום (דברים ד, ד). דבקות וחיבור מפתוי סרק חלולים. הדגישו הפער התהומי ביניהם: [ויאמר משה אל-שפטי ישראל הרגו איש אנשיו] הנצמדים לבעל פעור (במדבר כה, ה), כצמיד פתיל [בלבד]: ואתם הדבקים בה' אלקיכם, כשתי תמרות הדבקות זו בזו [ונבהרם יגסו זה מזה]. במתניתא תנא: הנצמדים לבעל פעור, כצמיד על ידי אשה [רופף, לא נשור בהיסח דעתה]; ואתם הדבקים בה' אלקיכם: דבוקים ממש [סנהדרין סד, א]. מקור ליצירתה: חתך צלע ממנו, מגופו: ויפל ה' אלקים תרדמה על-האדם וישן וילקח אחת מצלעתיו ויסגר בשר תחתנה: ויבן ה' אלקים את-הצלע אשר-לקח מן-האדם לאשה ויבאה אל-האדם: ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה-זאת (בראשית ב, כא-כג), מראש יועדה לו: א"ר יהודה אמר רב: ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת: בת פלוני לפלוני, [בית פלוני לפלוני, שדה פלוני לפלוני]! (סוטה ב, א; סנהדרין כב, א). ופועל יוצא: [כי הוה פתח ר"ל בסוטה, אמר הכי]: אין מזהגין לו לאדם אשה אלא לפי מעשיו (שם), היא ממש ממנו.

רוחקים הם מחיבור מקביל, ליוצרו. חבור זה נובע ממהותו: ויצר ה' א' את-האדם עפר מן-האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה (בראשית ב, ז), ורמז לנו הכתוב הזה מעלת הנפש יסודה וסודה, כי הזכיר בה שם מלא [ה' אלקים, ולא כהזכירו ביצירת החי: ויאמר אלקים וגו', ויברא אלקים וגו'], ואמר כי הוא נפח באפיו נשמת חיים, [להודיע כי לא באה בו מן היסודות, כאשר רמז בנפש התנועה (נאמר בעלי החיים), גם לא בהשתלשלות מן השקלים הנבדלים, אבל היא רוח ה' הגדול, מפיו דעת ותבונה, כי הנופח באפי אחר מנשמתו] [שכלו] יתן בו (רמב"ן), לאמר: אין זה חיבור, דבקות. רק מהות אחת. כל מעלת אדם בדעה הנתונה בו, המרוממת אותו מעל עולם החי, חיבורה ממש, חיות קבועה לכל רגע, היא חיבורו וקיומו מכח ומדעת ומנפחת בוראו-יוצרו-קונו. לא נסתפק ב"עזר", דבק. נדרש חבור קבוע ללא הפסק רגע.

ש ש נסיון להעמיד משפט האנושי, גם בבית דין העליון, הדין במצבם של בני" ש ש

ירמי' מוכיחם: ראו אחרית חוטאים. הלכו הם אל מותם: מדוע שובבה העם הזה ירושלם משיבה נצחת [הקזיקל בתרמית מאגו לשוב]: אמר רב: תשובה נצחת השיבה כנסת ישראל לנביא. אמר להן נביא לישראל: חזרו בתשובה! אבותיכם שחטאו היכן הם! א"ל: ונביאיכם [נקי מעש] שלא חטאו, היכן הם?! שנאמר: אבותיכם איהם והנבאים הלעולם יחיו (זכריה א, ח). א"ל: (אבותיכם) חזרו והודו, שנאמר: אך דברי וחלי אשר צויתי את-עבדי הנבאים [הלוא השיגו אבותיכם וישובו ויאמרו כאשר זמם ה' עבקות לעשות למו כדרכינו וכמעללינו כן עשה אתנו] (שם). שמואל אמר: באו עשרה בני אדם וישבו לפניו. אמר להן [הקב"ה]: חזרו בתשובה! א"ל: עבד שמכרו רבו, ואשה שגרשה בעלה, כלום יש לזה על זה כלום [מאז שמכרו הקב"ה לנבוכדנצר וגרשנו מעליו יש לו עליו כלום (רש"י)]?! א"ל הקב"ה לנביא: לך אמור להן: [נה אמר ה'] אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיך או מי מנושי אשר-מכרתי אתכם לו [לא ביזמתי רוחקתם] הן בעונתיכם נמכרתם ובפשעיהם שלחה אמכם [ישע"י ג, א]. והיינו דאר"ל: מאי דכתיב דוד עבדי [ועתה כה-תאמר לעבדי לדוד זה אמר ה' עבקותיך מגיף נגיד על-עמי על-ישראל (שמואל ב, ז, ח)]: נבוכדנצר עבדי [שקראו לאותו רשע [נבוכדנצר, שם עצמו] לאלוה: אעלה עליבמתי עב אדמה לעליון (ישע"י יד, יד)] עבד, כמו שקראו לדוד, דכתיב: [ואמרת אליהם

נודה לקוננו, נצפה שיגאלנו עולמים, ישלח משיחו: יחס על-דל וגו' ונפשות אביונים יושיע [תהלים עב, יג], כ"ה בתמוז תשפ"ה ~ד~

כה-אמר ה' צבקות אלקי ישראל הנני שלח ללקחתי את-נבוכדנאצר מלך-בבל עבדי ושמתי כסאו ממעל לאבנים האלה אשר טמנתי ונטה את-שפירי עליהם: [ירמ' מג, י] לא מפני שדמו זה לזה [כניעת נבוכדנצר ודוד], אלא גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתידין ישראל לומר: כבר מכרנו הקב"ה לנבוכדנצר! [ואין צדק שיענישו משפרקנו עולו, ונשינו לנבוכדנצר]. לפיכך הקדים הקב"ה וקרא "עבדי" לנבוכדנצר, כדי להחזיר להן תשובה? גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתידין ישראל לומר כף. לפיכך הקדים הקב"ה וקרא עבדו. עבד ששקנה נכסים, עבד למי? [וממילא] נכסים למי? [כלומר: נבוכדנצר עבדי הוא, וכל מה שקנה: לי הוא, ועדיין לא יצאתם מרשותי (רש"י)]. והעלה על-רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אמרים נהיה כגוים כמשפחות הארצות לשרת עץ ואבן [כגרושה שזנתה עם-איש אחר משגרשה]: חיי-אני נאם ה' אם-לא ביד חזקה ובזרוע גטייה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם [יחזקאל כ, לב-לג]. א"ר נחמן: [הלוא!] כל כי האי ריתחא ליתח רחמנא עלן ולפרוקינן [אמלוך עליכם!] [סנהדרין קה, א]. גם שפיכת חמתו נסבול, נשמח בה, ובלבד שיגאלנו גאולתו השלמה.

חבור יוצר ונוצר, אינה רק כדיבוק איש ואשתו (דלעיל). הרבה ענינים יאפיינו חיבורם

ששה עשר הפרשי קצוות מגוונים במודעות אדם, בין איש ישראל לאביו שבשמים. רק התשיעי ירמז נישואין: אנו רעיתך ואתה דוננו. כי אנו עמך ואתה אלקינו [תקיף, בעל היכולת ובעל הכוחות כולם]; אנו בנך ואתה אבינו [כאב, המגרש בנו ונכמרו רחמיו]; אנו עבדך [ומי יכפהו לפדותנו], ואתה אדוננו; אנו קהלך ואתה חלקנו [נפת בנו נשמה, חלק אלוך ממעל]; אנו נחלתך [ארמון, בגופנו הטבעת חותמך] ואתה גורלנו [גורל: הכרעה אלקית בקורותינו, כאורים ותומים]; אנו צאנך ואתה רוענו [תדקדק בדינו: טרפה לא-הבאתי אליך אנכי אחטנה מידי תבקשנה גנבתי יום וגנבתי לילה (בראשית לא, טו)]; אנו כרמך ואתה נוטרנו [כאריס: אשירה נא לידיך שירת דודי לכרמו כרם היה לידיך בקרן בן-שמן ויעזקהו ויסקלהו ויסעלהו שלך ויבן מגדל בתולו וגם יקב חצב בו ויקו לעשות ענבים ויעש באשנים (ישע' ה, א-ב)]; אנו פעלתך ואתה יוצרנו [ביד כחומר ביד היוצר]; אנו רעיתך ואתה דוננו [כמיהה וגעגועים, לחבקנו כבשנים קדמוניות]; אנו סגלתך [ועתה אם-שמעו תשמעו בקלי ושמרתם את-בריתי והייתם לי סגלה מקל-העמים כי-לי כל-הארץ (שמות יט, ה), תבקשנו אף משחטאנו] ואתה אלקינו [המסגלנו כנתינך]. אנו עמך [ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר-שמתי בפיר לא-ימושו מפיר ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד-עולם (ישע' נט, כא)] ואתה מלכנו: אנו מאמריך [מיחדך: שמע ישראל ה' א' ה' אחד (דברים י, ד)] ואתה מאמירנו [ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ (שמואל ב ז, כג)]; אנו עזי פנים [חוטאים ושונים, מתחרטים ושבים ושוב חוטאים וכו'] ואתה רחום וחנון [ולא תמנע מלחזור לקבלנו]. אנו קשי ערף [עקשים, חוטפים ולא נוטו רעותינו] ואתה ארך אפים [אל (משה, בלימודו י"ג מידות רחמים: לצדיקים? אל הקב"ה: אף לרשעים. אל (משה) לרשעים? יאבדו אל: חייך שתצטרך לדבר; כשחטאו ישראל בעגל ובמרגלים וכו' (רש"י במדבר יד, יח)] אנו מלאי עון [בגד בוגדים עד שנאסרנו עליך מן הדין, ולא בשנו לבקש סליחותיך] ואתה מלא רחמים [ועד יום מותו תחפה לו, אם ישוב מיד תקבלו]; אנו ימינו כצל עובר [גאים עד שחקים, כשמוצאנו מטיפה סרוחה ואחריתנו רמה ותולעה] ואתה הוא ושבנותיך לא יתמו [ואתה מלך אל חי וקיים, אין קצבה לשנותיך].

רחוק תהומי כמרחק שמים וארץ. רבש"ע. מנהג בית דינך הצדק לא כמנהג בתי דינין של בני אדם. שמדת בני אדם קשהוא תובע את חברו בממון אל בית דין או אל השופט. אם יכפר ויצל מן הממון, ואם יודה מתחיל ליתן. ובית דינך הצדק לא כן הוא. אלא אם יכפר אדם או לו ואוי לנפשו. ואם מודה ועוזב אתה מרחמהו (וידי הגדול לרב נסים גאון). והלכה למעשה: היו מעלין אותה לבית דין הגדול שבירושלים, ומאמיין עליה [כדי שתודה] וכו'. ואומרים לה, בתי וכו', עשי לשמו הגדול שנקתב בקדשה, שלא ימחה על המים וכו'. אם אמרה: טמאה אני, שוברת כתבתה ויוצאת וכו' (סוטה א, משנה דה-). לא תועיל לה הודאתה כדי לשוב לביתה. נאסרה על בעלה עולמית.

מול: דיין אמת, יצפה לנו: [למימי אבותיכם סרתם מחקי ולא שמרתם] שובו אלי ואשובה אליכם וגו' (מלאכי ג, ז): צדקתך כהררי-אל משפטיך תהום רבה [אדם ובהמה תושיע ה'] (תהלים לו, ז); מ-י-קל כמוך נשא עון [ויעבר על-פשע לשארת נחלתו לא-תחזיק לעל אפו כי-ספץ חסד הוא] (מכה ז, יח): נשא עון: [נהרי זה גדול מהקדם שקרי לא יעשה האדם עון שלא יברא משחית כדתנן: [ראב"י אומר: העושה מצוה אחת, קונה לו פרקליט אחד]. והעובר עברה אחת, קונה לו קטגור אחד (אבות ד, יא). ונהרי אותו קטגור עומד לפני הקב"ה, ואומר: פלוני עשאי, ואין ברירה מתקיימת בעולם אלא בשפעו של הקב"ה, ונהרי המשחית הזה עומד לפני, ובמה מתקיים? הדין נותן שיאמר ה": איני זן משחיתים! ילך אצל מי שעשאו ויתפרנס ממנו! והיה המשחית יורד מיד ונוטל נשמתו או כורתו או נענש עליו כפי עקשו עד שיתבטל המשחית ההוא, ואין ה" עושה כן, אלא נושא וסובל העון, וכמו שהוא זן העולם כלו, זן ומפרנס המשחית הזה עד שיהיה אחד משלשה דברים: או שישבו החוטא בתשובה ויכלהו ויבטלהו בסגפיו, או יבטלהו שופט צדק ביסורים ומיתה, או ילך בגיהנם ושם יפרע חובו וכו' (תומד דבורה א, ג).

בריתו אינה ארעית, לימים גרידא, כאיש ואשתו. בריתו עם אברהם נצחית, לעד: וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה: ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו-בו כל גווי הארץ: כי ידעתי למען אשר יצא את-בגיו ואת-ביתו אחרייו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על-אברהם את אשר-דבר עליו (שם יח, יז-יט), ומהו? שהאדם נברא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו [שזה התענוג האמתי והעדון הגדול מקל העדונים שיכולים להמציא. ומקום העדון הזה באמת הוא העוה"ב, כי הוא הנברא בהקנה המצטרקת לדבר הזה] (מסלת ישרים).

למה לנצח תשפחנו תעזבנו לארץ זמים: השיבנו ה' אליך ונשובה חדש זמינו כקדם (איכה ה, ל-לא)